گوۋۇيۈەن ئاخبارات ئىشخانىسى

«جۇڭگونىڭ يادرو بىخەتەرلىكى» ناملىق ئاق تاشلىق كىتابىنى ئېلان قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 9 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى تېلېگراممىسى (مۇخبىر گاۋ جىڭ) گوۋۇيۈەن ئاخبارات ئىشخانىسى 9 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى «جۇڭگونىڭ يادرو بىخەتەرلىكى» ناملىق ئاق تاشلىق كىتابىنى ئېلان قىلدى. بۇ جۇڭگو ئېلان قىلغان تۇنجى يادرو بىخەتەرلىكى ئاق تاشلىق كىتابى.

ئاق تاشلىق كىتابتا مۇنداق دېيىلدى: ئاتومنىڭ بايقىلىشى ۋە يادرو ئېنېرگىيەسىنى ئېچىپ پايدىلىنىش ئىنسانىيەت تەرەققىياتىغا يېڭى ھەرىكەتلەندۈرگۈچى كۈچ ئېلىپ كېلىپ، ئىنسانلارنىڭ دۇنيانى تونۇش ۋە دۇنيانى ئۆزگەرتىش ئىقتىدارىنى زور دەرىجىدە كۈچەيتتى. شۇنىڭ بىلەن بىللە، يادرو ئېنېرگىيەسىنىڭ تەرەققىياتىغىمۇ بىخەتەرلىك خەۋپ ـ خەتىرى ۋە خىرىس ھەمراھ بولۇپ كەلدى. ئىنسانلار يادرو ئېنېرگىيەسىدىن تېخىمۇ ياخشى پايدىلىنىش، تېخىمۇ زور تەرەققىياتنى ئىشقا ئاشۇرۇشتا، جەزمەن تۈرلۈك يادرو بىخەتەرلىكى خىرىسىغا ياخشى تاقابىل تۇرۇپ، يادرو بىخەتەرلىكىنى ياخشى قوغدىشى كېرەك.

ئاق تاشلىق كىتابتا مۇنۇلار كۆرسىتىلدى: جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغان دەسلەپكى مەزگىلدە، دۆلەتنى گۈللەندۈرۈش ۋە راۋاجلاندۇرۇش ئېھتىياجى ئالدىدا، جۇڭگو ھۆكۈمىتى يادرو ئېنېرگىيەسىنى ئېچىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىشتەك مۇھىم، زور قارارنى چىقاردى، جۇڭگونىڭ يادرو ئىشلىرى رەسمىي باشلاندى. 70 يىلغا يېقىن ۋاقىتتىن بۇيان، جۇڭگونىڭ يادرو ئىشلىرى يوقلۇقتىن بارلىققا كېلىپ، سىجىل تەرەققىي قىلىپ، مۇكەممەل يادرو سانائىتى سىستېمىسىنى شەكىللەندۈرۈپ، ئېنېرگىيە بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلىش، ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنى ئاسراش، خەلقنىڭ تۇرمۇش سەۋىيەسىنى ئۆستۈرۈش، ئىقتىسادنىڭ يۇقىرى سۈپەتلىك تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن مۇھىم تۆھپە قوشتى. جۇڭگو باشتىن ـ ئاخىر يادرو بىخەتەرلىككە كاپالەتلىك قىلىشنى مۇھىم دۆلەت مەسئۇلىيىتى قىلىپ، ئۇنى يادرو ئېنېرگىيەسىنى ئېچىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىشنىڭ پۈتۈن جەريانىغا سىڭدۈرۈپ، باشتىن ـ ئاخىر بىخەتەرلىكنى ئالدىنقى شەرت قىلىپ يادرو ئىشلىرىنى راۋاجلاندۇرۇپ، ئەڭ قاتتىق ئۆلچەم بويىچە نازارەت قىلىش ـ باشقۇرۇشنى يولغا قويۇپ، باشتىن ـ ئاخىر يادرو ئىشلىرى تەرەققىياتىنىڭ يېڭى تەلىپىگە پائال ئۇيغۇنلىشىپ، يادرو بىخەتەرلىكىنىڭ دەۋر بىلەن تەڭ ئىلگىرىلىشىگە، يېتىلىق يارىتىپ تەرەققىي قىلىشىغا ئۈزلۈكسىز تۈرتكە بولۇپ، ياخشى بىخەتەرلىك رېكورتىنى ساقلاپ، جۇڭگوچە يادرو بىخەتەرلىكى يولىدا ماڭدى.

ئاق تاشلىق كىتابتا مۇنداق دېيىلدى: پارتىيە 18 ـ قۇرۇلتىيىدىن بۇيان، جۇڭگونىڭ يادرو بىخەتەرلىكى ئىشلىرى بىخەتەر، يۇقىرى ئۈنۈملۈك تەرەققىيات يېڭى مەزگىلگە كىردى. يادرو بىخەتەرلىكى قارىشىنىڭ يېتەكچىلىكىدە، جۇڭگو پەيدىنپەي قانۇن ـ قائىدە، مەمۇرىي نازارەتچىلىك ـ باشقۇرۇش، ساھە تەلەپچانلىقى، تېخنىكا كاپالىتى، ئىختىساسلىقلار تىرىكى، مەدەنىيەت يېتەكچىلىكى، جەمئىيەت قاتنىشىش، خەلقئارا ھەمكارلىق قاتارلىقلار سۈپىيكت قىلىنغان يادرو بىخەتەرلىكىنى ئىدارە قىلىش سىستېمىسىنى بەرپا قىلىپ، يادرو بىخەتەرلىكى مۇداپىئە سېپىنى تېخىمۇ مۇستەھكەملىدى.

ئاق تاشلىق كىتابتا مۇنداق تەكىتلەندى: باراۋەر بولغان، ھەمكارلىشىدىغان، ئورتاق پايدا ئالىدىغان خەلقئارا يادرو بىخەتەرلىكى سىستېمىسى بەرپا قىلىشنىڭ مۇھىم تەشەببۇسچىسى، تۈرتكە بولغۇچىسى ۋە قاتناشقۇچىسى بولۇش سۈپىتى بىلەن، جۇڭگو ئۆزىنىڭ يادرو بىخەتەرلىكى ئىشلىرىنى ياخشى قىلىش بىلەن بىللە، يادرو بىخەتەرلىكى خەلقئارا مەجبۇرىيىتىنى ئەستايىدىل ئادا قىلىپ، يادرو بىخەتەرلىكى بويىچە ئىككى تەرەپلىمىلىك، كۆپ تەرەپلىك ھەمكارلىققا زور كۈچ بىلەن تۈرتكە بولۇپ، يادرو ئېنېرگىيەسىدىن تىنچ پايدىلىنىپ پۈتۈن ئىنسانىيەتكە بەخت يارىتىشنى پائال ئىلگىرى سۈرۈپ، يەر شارىۋى يادرو بىخەتەرلىكىنى ئىدارە قىلىش ئۈچۈن جۇڭگو ئەقىل ـ پاراستى، جۇڭگو كۈچىنى قوشتى.

تېخىمۇ كۆپ مەزمۇننى ئىگىلەشنىڭ كودنى سىكانېرلاپ كۆرۈڭ

ئورتاق تونۇش پرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇشتا، جۇڭگونىڭ سۆزى بىلەن ھەرىكىتى بىردەك بولدى

□ جۇڭ شېڭ

ئامېرىكا تەرەپتىكى بەزى كىشىلەر جۇڭگوغا قارىتىلغان سودا سۈركىلىشىنىڭ دەرىجىسىنى قايتا ـ قايتا ئۆستۈرۈپ، جۇڭگو ـ ئامېرىكا ئىككى دۆلەت باشلىقلىرىنىڭ ئارگېنتىنا ئۇچرىشىشىنىڭ ئورتاق تونۇشى ۋە دابەن ئۇچرىشىشىنىڭ ئورتاق تونۇشىغا ئېغىر خىلاپلىق قىلىپ، ئىختىلاپلارنى كېڭىشىپ ھەل قىلىشنىڭ توغرا يولىدىن چەتنەپ كەتتى. دۇنيا ئەھلى ئۆزئارا ئىشىنىش ئۇلىغا مۇشۇنداق زەربە بېرىلسە، جۇڭگو ـ ئامېرىكا ئىقتىساد ـ سودا مەسىلىسىنى قانداقمۇ ھەل قىلغىلى بولىدۇ؟ دەپ ئۇھسىندى.

ئورتاق تونۇشنى پرىنسىپ دەپ قاراش ئەسلىدىنلا خەلقئارا ئادەت. جۇڭگو ـ ئامېرىكا ئىككى دۆلەت باشلىقلىرى ھاسىل قىلغان ئورتاق تونۇش ئىككى تەرەپنىڭ ئىقتىساد ـ سودا مەسىلىسىنى ھەل قىلىشقا يۆنىلىش ۋە يول كۆرسىتىپ بەردى. جۇڭگو ـ ئامېرىكا ئىككى تەرەپ ئارىسىدا مەۋجۇت بولغان غايەت زور مەنپەئەت گىرەلىشىشىنى تولۇق تونۇپ يېتىپ، ئىقتىساد ـ سودا ھەمكارلىقنىڭ ماھىيىتىنىڭ ئۆزئارا مەنپەئەت يەتكۈزۈش، تەڭ پايدا ئېلىش ئىكەنلىكىنى تۈپ نۇقتىدىن ئېنىق تونۇغاندىلا، ئاندىن ئەستايىدىل ھالدا باراۋەر بولۇش ۋە ئۆزئارا ھۆرمەت قىلىش ئاساسىدا، ئىقتىساد ـ سودا مەسىلىلىرىنى كېڭىشىش ئارقىلىق ھەل قىلغىلى بولىدۇ. روشەنكى، ئامېرىكا تەرەپتىكى بەزى كىشىلەر بۇنداق ئاچقۇچلۇق مۇھىم نۇقتىنى پۇختا ئىگىلىمىگەن، تېگى ـ تەكتىدىن ئېيتقاندا، يەنىلا ئورتاق تونۇشقا ئەمەل قىلىدىغان ئاساسىي ئاڭ ۋە ئۆزى ئۈستىدە ئويلىنىش كەمچىل.

ئورتاق تونۇشنى قەدىرلەپ، ۋەدىسىگە ۋاپا قىلىپ، لەۋزىدە تۇرغاندىلا، ئاندىن سۆھبەتلىشىشنىڭ ئالدىنقى شەرتىنى ھازىرلىغىلى بولىدۇ، ئاندىن مەسىلىنى ھەل قىلىش پۇرسىتى بولىدۇ. جۇڭگو تەرەپ باشتىن ـ ئاخىر جۇڭگو ـ ئامېرىكا ئىقتىساد ـ سودا مەسىلىسىنى سۆھبەت ئارقىلىق كېڭىشىپ ھەل قىلىشنى تەشەببۇس قىلدى ھەم ئىنچىل ئەڭ زور سەممىيىتى بىلەن پائال كېڭىشىپ، ئىككى دۆلەت باشلىقلىرىنىڭ ئورتاق تونۇشى ۋە ئىككى تەرەپ ئىقتىساد ـ سودا كوللېكتىپىنىڭ كېڭىشىش نەتىجىسىنى ئەستايىدىل ئەمەلىيلەشتۈردى. ئامېرىكا تەرەپنىڭ كۆڭۈل بۆلۈۋاتقىنىغا جاۋاب بېرىش ئۈچۈن، جۇڭگو تەرەپ قىسقىغىنا تۆت ئايدا فېنتايىل تۈرىدىكى ماددىلارنى پۈتۈن تۈر بويىچە تىزىملىككە كىرگۈزۈپ باشقۇرۇشتىكى قانۇن باشقۇرۇش تەرتىپىنى تاماملىدى ھەم بۇ يىل 5 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنىدىن باشلاپ رەسمىي يولغا قويدى. بۇ يىل 6 ـ ئاينىڭ ئاخىرى جۇڭگو ـ ئامېرىكا باشلىقلىرى دابەندە ئۇچراشتى، ئامېرىكا تەرەپ جۇڭگو تەرەپنىڭ ئامېرىكىدىن ئىمپورتنى كۆپەيتىشنى ئۈمىد قىلدى. 7 ـ ئايدا، جۇڭگو كارخانىلىرى دادۇر، پاختا، ئاق قوناق قاتارلىق يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنى سېتىۋېلىش توغرىسىدا ئامېرىكىدىكى مال تەمىنلىگۈچى سودىگەرلەردىن باھاسىنى سۈرۈشتۈردى ھەم بىر تۈركۈم يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنى سېتىۋېلىشقا پۈتۈشتى. ئامېرىكا تەرەپ 8 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى جۇڭگو تەرەپ ئامېرىكىدىن يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنى سېتىۋېلىش ۋەدىسىگە ئەمەل قىلمىدى دېگەننى باھانە قىلىپ، يەنە تاموژنا بېجى كالتىكىنى كۆتۈردى، لېكىن ئەمەلىيەتتە ئامېرىكا يېزا ئىگىلىك مىنىستىرلىقىنىڭ ئېكسپورت قىلىپ سېتىش دوكلاتىدا شۇ كۈنى بىر جۇڭگو كارخانىسىنىڭ ئامېرىكا دادۇرىنى سېتىۋالغانلىق خاتىرىسى ئېنىق يېزىلغانىدى. زادى كىم ئورتاق تونۇشقا خىلاپلىق قىلدى؟ پاكىت مۇنازىرىدىن ئۈستۈن تۇرىدۇ.

مەسىلىنى ھەل قىلىش ئۆزئارا ئىشىنىشنى ئىلگىرى سۈرىدىغان ئاكتىپ كۈچ ھەرىكىتىگە موھتاج. ئامېرىكا تەرەپتىكى بەزى كىشىلەر ۋەدىسى ۋە ئورتاق تونۇشقا كۆپ قېتىم زىت كېلىدىغان ھەرىكەت قىلدى، ئۇنىڭ ئاقىۋىتىمۇ بۇ داۋلىنى «قارشىسىدىن چىقىپ ئىسپاتلىدى». ئۇلار تاموژنا بېجى تەھدىتىنى ئىشقا سېلىپ، ئىقتىساد ـ سودا سۈركىلىشىنىڭ دەرىجىسىنى ئۆستۈرۈپ، جۇڭگو ـ ئامېرىكا ئىقتىساد ـ سودا كېڭىشىشى مۇساپىسىگە ئېغىر كاشىلا قىلىپلا قالماي، كارخانىلارنىڭ تىجارەت پائالىيىتىگە قايتا ـ قايتا ئېنىقسىزلىق ئېلىپ كەلدى، دۇنيا ئىقتىسادىنىڭ تەرەققىياتىغا نۇرغۇن خەۋپ ـ خەتەر ئامىلىنى سىڭدۈردى. شۇنداق قىلىپ، ئەسلىدىلا ئىنتايىن مۇرەككەپ بولغان ئىقتىساد ـ سودا مەسىلىسىگە ھەل قىلىش قىيىن بولغان تۈر بېغىدىن قوشۇلدى.

جۇڭگو ـ ئامېرىكا ئىقتىساد ـ سودا كېڭىشىشى باراۋەر بولۇش ۋە ئۆزئارا ھۆرمەت قىلىشقا موھتاج، لەۋزىدە تۇرۇش، ۋەدىسىگە ئەمەل قىلىشتىن ئايرىلالمايدۇ. ئەگەر راستىنلا جۇڭگو تەرەپ بىلەن ئۆزئارا مەنپەئەت يەتكۈزۈش، تەڭ پايدا ئېلىش كېلىشىمى ھاسىل قىلماقچى بولسا، ئامېرىكا تەرەپتىكى بەزى كىشىلەر جەزمەن ئورتاق تونۇش پرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇشنى ئىشقا ئاشۇرۇپ، جۇڭگو تەرەپ بىلەن بىر نىشانغا قاراپ ئىلگىرىلەپ، چىن كۆڭلى، سەممىي نىيىتى بىلەن توغرا يولغا قايتىپ كېلىشى كېرەك.

(2019 ـ يىلى 9 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈندىكى «خەلق گېزىتى»گە بېسىلغان)

سەلتەنەتلىك 70 يىل كۈرەشچان يېڭى دەۋر
يېڭى جۇڭگونىڭ قاينام ـ تاشقىنلىق يىللىرى

ئۆيلىنىشكە ئۆزى ئىگە بولۇش

1950 ـ يىلى 5 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنى يېڭى جۇڭگو تۈزگەن بىرىنچى قانۇن «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئۆيلىنىش قانۇنى» ئېلان قىلىنىپ يولغا قويۇلدى. ئۇنىڭدا: «مەجبۇرىي ئورۇنلاشتۇرۇلىدىغان، ئەرلەر ھۆرمەتلىنىپ، ئاياللار كەمسىتىلىدىغان، پەرزەنتلەرنىڭ مەنپەئىتىگە سەل قارىلىدىغان فېئوداللىق ئۆيلىنىش تۈزۈمى بىكار قىلىنىدۇ. ئەر ـ ئايال ئۆيلىنىشتە ئەركىن بولىدىغان، بىر ئەر بىر خوتۇنلۇق بولىدىغان، ئەر ـ ئايال ھوقۇقتا باراۋەر بولىدىغان، ئاياللار ۋە پەرزەنتلەرنىڭ قانۇنلۇق مەنپەئىتى قوغدىلىدىغان يېڭى دېموكراتىك ئۆيلىنىش تۈزۈمى يولغا قويۇلىدۇ»، دەپ ئېنىق بەلگىلەنگەن.

نەچچە مىڭ يىلدىن بۇيان، فېئوداللىق ئۆيلىنىش تۈزۈمىدە ئەرلىك ھوقۇق مەركەز قىلىنغان بولۇپ، ئاياللاردىن «ئۈچكە بويسۇنۇش، تۆتتە ئەخلاقلىق بولۇش»تىن ئىبارەت فېئوداللىق قائىدە ـ يوسۇنغا قاتتىق ئەمەل قىلىش تەلەپ قىلىنىپ، ئاياللار جەمئىيەتنىڭ ئەڭ تۆۋەن قاتلىمىدا ئېزىلگەن ھەم ئەر ـ ئاياللار ئۆيلىنىش ئەركىنلىكىدىن مەھرۇم قىلىنغان. ئۆيلىنىشتە ئەركىن بولماسلىق كونا جۇڭگونىڭ فېئوداللىق ئاسارىتىنىڭ بىر مۇھىم ئىپادىسى بولۇپ، كىشىلەر ئارىسىدا سانسىزلىغان پاجىئەلەرنى كەلتۈرۈپ چىقارغان. ئۆيلىنىش قانۇنىنىڭ ئېلان قىلىنىپ يولغا قويۇلۇشى سانسىزلىغان ئېزىلگەن ئاياللارنى ئەركىنلىككە ۋە يېڭى ھاياتقا ئېرىشتۈردى.

1952 ـ يىلى 11 ـ ئايدا ۋە 1953 ـ يىلى 2 ـ ئايدا، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسى مەركىزىي كومىتېتى، مەمۇرىي ئىشلار كېڭىشى ئىلگىرى ـ كېيىن بولۇپ يوليورۇق چىقىرىپ، ھەرقايسى جايلاردىن بىر قېتىملىق ئۆيلىنىش قانۇنىنى ئىزچىللاشتۇرۇش كەڭ كۆلەملىك ھەرىكىتىنى قانات يايدۇرۇشنى تەلەپ قىلدى. 1953 ـ يىلى 3 ـ ئايدا، پۈتۈن مەملىكەت بويىچە ئۆيلىنىش قانۇنىنى تەشۋىق قىلىش، ئىزچىللاشتۇرۇش ھەرىكىتى ئېبىي پائالىيىتى قانات يايدۇرۇلدى. ھەر دەرىجىلىك ھۆكۈمەتلەر ۋە ئالاقىدار تارماقلار ئاممىا ياقتۇرىدىغان شەكىللەر بىلەن پۈتۈن مەملىكەت بويىچە كەڭ تەشۋىقات پائالىيەتلىرىنى قانات يايدۇردى. زور تۈركۈمدىكى ئاساسىي قاتلام كادىرلىرى ۋە ئاكتىپلار گېزىت، رادىيو، چاتما رەسىم، پىروجېكسىيە، كىنو، تىياتىر قاتارلىق شەكىللەردىن پايدىلىنىپ، ئاممىا ئارىسىدا ئۆيلىنىش قانۇنىنى داغدۇغىلىق تەشۋىق قىلدى، «شياۋ ئېرخېينىڭ ئۆيلىنىشى» «كىچىك كۈيئوغۇل» «ليۇ چياۋئېر» قاتارلىق تىياتىرلار ئاممىنىڭ قىزغىن ئالقىشىغا ئېرىشتى.

ئۆيلىنىش قانۇنىنى ئىزچىللاشتۇرۇش ھەرىكىتى ئارقىلىق، پۈتۈن مەملىكەتنىڭ كۆپ قىسىم رايونلىرىدا، فېئوداللىق ئۆيلىنىش تۈزۈمى بىتچىت قىلىندى، كەڭ ئاممىا ئۆيلىنىش ئەركىنلىكى، ئەر ـ ئاياللار باراۋەر بولۇش ئىدىيەسىنى ئومۇميۈزلۈك تۇرغۇزدى. پۈتۈن مەملىكەت ئاھالىسىنىڭ يېرىمىنى ئىگىلەيدىغان كەڭ ئاياللار فېئوداللىق ئۆيلىنىش تۈزۈمىنىڭ ئاسارىتىدىن ئازاد بولدى، ئۇلارنىڭ تۈرلۈك ئىشلەپچىقىرىش ۋە جەمئىيەت پائالىيەتلىرىگە قاتنىشىش قىزغىنلىقى يۇقىرى كۆتۈرۈلدى، جەمئىيەتتىكى ئورنى ناھايىتى زور دەرىجىدە ئۆستى.

ئۆيلىنىش قانۇنىنىڭ ئېلان قىلىنىپ يولغا قويۇلۇشى فېئوداللىق ئۆيلىنىش تۈزۈمى ۋە كونا ئائىلە مۇناسىۋىتىنىڭ ئاساسىنى تۈپتىن تەۋرەتتى، شۇنداقلا كونا ئەنئەنىۋى ئىدىيەۋى قاراش ۋە ئەدەپ ـ ئەخلاققا تۈپتىن تەسىر كۆرسەتتى، پۈتكۈل جەمئىيەتتە يېڭىچە ئۆيلىنىش ـ ئائىلە مۇناسىۋىتى تەدرىجىي ئورنىتىلىپ، جەمئىيەت كەيپىياتى ئىلگىرى سۈرۈلۈپ، غايەت زور ئۆزگىرىش پەيدا قىلدى.

(شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 9 ـ ئاينىڭ 3 ـ كۈنى تېلېگراممىسى)

مىللەتنىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن ـ قەھرىمانلار، قۇربانلار شەجەرىسى

مەڭگۈ ئۆچمەس ئاياغ ئىزى: پېڭ جيامۇ

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، گۇاڭجوۇ، 9 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى تېلېگراممىسى (مۇخبىر لى شيۇڭيىڭ) گۇاڭجوۇ شەھىرىنىڭ بەييۈن رايونىدا بىر ئوتتۇرا مەكتەپ بار، ئىگىلىگەن يەر كۆلىمى 30 مىڭ كۋادرات مېتىر، ھازىر 32 سىنىپ، 1400دىن ئارتۇق ئوقۇغۇچى بار. بۇ ئوتتۇرا مەكتەپكە دۆلىتىمىزنىڭ داڭلىق ئالىمى پېڭ جيامۇنىڭ نامى قويۇلغاچقا، گۇاڭجوۇ پېڭ جيامۇ خاتىرە ئوتتۇرا مەكتىپى دەپ ئاتالغان.

پېڭ جيامۇنىڭ سۈرىتى.

□ شىنخۇا ئاگېنتلىقى تارقاتقان

پېڭ جيامۇ (彭加木)نىڭ ئەسلى ئىسمى پېڭ جيامۇ (彭家睦) بولۇپ، 1925 ـ يىلى گۇاڭدۇڭ ئۆلكىسىنىڭ پەنيۇ ناھىيەسى (ھازىرقى گۇاڭجوۇ شەھىرىنىڭ بەييۈن رايونى)دە تۇغۇلغان. يەتتە يېشىدا خۇسۇسىي مەكتەپتە ئوقۇغان، 1942 ـ يىلى ئەتىيازدا تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتكۈزگەن. 1949 ـ يىلى 5 ـ ئايدا خىزمەتكە قاتناشقان، ئىلگىرى ـ كېيىن بولۇپ جۇڭگو پەنلەر ئاكادېمىيەسى بىيوخىمىيە تەتقىقات ئورنى، ئۈرۈمچى شىنجاڭ بۆلىمى ... (illegible)

[Correction: this passage reads as printed below.]

پېڭ جيامۇ ئىلگىرى ـ كېيىن بولۇپ 15 قېتىم شىنجاڭغا كېلىپ ئىلمىي تەكشۈرۈش ئېلىپ بارغان، ئۈچ قېتىم شىنجاڭنىڭ جەنۇبىدىكى ئادەمزاتسىز رايون لوپنۇرغا كىرگەن.

1964 ـ يىلى ۋە 1979 ـ يىلى، پېڭ جيامۇ ئىككى قېتىم لوپنۇرنىڭ ئەتراپىدا ئىلمىي تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىپ، زور مىقداردىكى كالىي تۇزى، ئاز ئۇچرايدىغان مېتال ۋە ئېغىر سۇ قاتارلىق قىممەتلىك بايلىقلارنى بايقاپ، بەزى مۇھىم، زور پەن تەتقىقات ساھەسىدىكى بوشلۇقنى تولدۇرۇپ، چەت ئەللىك ئېكسپېدىتسىيەچىلەرنىڭ لوپنۇر توغرىسىدىكى بەزى خاتا قاراشلىرىنى تۈزىتىپ، «ۋەتەن ۋە خەلق ئۈچۈن لوپنۇر ھەققىدە سۆز قىلىش ھوقۇقىنى قايتۇرۇۋېلىش» ئارزۇسىنى ئەمەلگە ئاشۇرغان.

1980 ـ يىلى 5 ـ ئايدا، پېڭ جيامۇ لوپنۇر ئىلمىي تەكشۈرۈش ئەترىتىنىڭ ئەترەت باشلىقى بولۇپ، ئۆزىنىڭ لوپنۇردىكى 3 ـ قېتىملىق ئىلمىي تەكشۈرۈشنى باشلىغان.

نۇرغۇن كۈن جاپالىق سەپەر قىلىش جەريانىدا، ئىلمىي تەكشۈرۈش ئەترىتى نۇرغۇنلىغان جانلىق، تۇپراق ئەۋرىشكىلىرى ۋە مىنېرال تاش قاتلاملىرىنى يىغقان، نۇرغۇن قىممەتلىك بىرىنچى قول ماتېرىياللارنى توپلىغان. 6 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى، ئىلمىي تەكشۈرۈش ئەترىتى جۇڭگولۇقلار ئۆزى ئەترەت تەشكىللەپ، تۇنجى قېتىم لوپنۇرنىڭ مەركىزىي بەلبېغىنى كېسىپ ئۆتۈپ، «ھېچكىم ئالۋاستى كۆلىگە جەڭ ئېلان قىلىشقا جۈرئەت قىلالىغان ئەمەس» دېگەن رىۋايەتنى بۇزۇپ تاشلاشتەك ئۇلۇغ ئىشنى ئەمەلگە ئاشۇرغان. 6 ـ ئاينىڭ 11 ـ كۈنى، ۋەزىپىنى تاماملاپ بولغان ئىلمىي تەكشۈرۈش ئەترىتى دەم ئېلىپ تەرتىپكە سېلىنغاندىن كېيىن، قەدىمكى يىپەك يولىنىڭ جەنۇبىي لىنىيەسىنى بويلاپ يەنە بىر قېتىم لوپنۇر رايونىنى توغرىسىغا كېسىپ ئۆتۈشكە تەييارلانغان. ئەترەت لوپنۇردىن قايتىپ كېلىش مۇساپىسىنى تەخمىنەن 800 كىلومېتىر، ئەڭ كۆپ بولغاندا يەتتە كۈن ۋاقىت كېتىدۇ دەپ مۆلچەرلىگەن، شۇڭا پەقەت يەتتە كۈنگە يەتكۈدەكلا سۇ، ماي قاتارلىق تەمىناتنى ئېلىپ ماڭغان. لېكىن سەپەر جەريانىدا ئەترەت كىشىنى چۆچۈتىدىغان قۇم ـ بورانغا ئۇچراپ ئاپتوموبىل بىرنەچچە قېتىم قۇمغا پېتىپ قېلىپ، ئۈچ كۈندە ئاران 150 كىلومېتىر يول يۈرگەن، ساقلاپ قالغان سۇ، نېفىتمۇ رەڭگى ئۆزگىرىپ سېسىق پۇراشقا باشلىغان. كۆپچىلىك ئۆزلىرىگە ئەڭ يېقىن بولغان ئازادلىق ئارمىيە بازىسىدىن ياردەم تەلەپ قىلىشنى قارار قىلغان. ئەينى چاغدا ياردەم تەلەپ قىلىپ سۇ يەتكۈزۈپ بېرىش ئۈچۈن، 7000 ـ 6000 يۈەن خەجلەشكە توغرا كېلەتتى، بۇ ناھايىتى كۆپ پۇل ئىدى، پېڭ جيامۇ ئايروپىلاندا سۇ توشۇسا بەك قىممەت بولۇپ كېتىدۇ، دۆلەتكە تېجەپ بەرگىلى مۇمكىن بولسىلا چوقۇم تېجەپ بېرىش كېرەك دەپ ئويلاپ، داۋاملىق سۇ مەنبەسى ئىزدەش نىيىتىگە كەلگەن.

6 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى چۈشتە، شوپۇر ۋاڭ ۋەنشۇەن ئاپتوموبىل ئىشكىنى ئاچقاندا، قىبرىنداش بىلەن يېزىلغان: «مەن شەرققە قاراپ مېڭىپ قۇدۇق ئىزدەي، پېڭ. 6 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى، سائەت 10:30» دېگەن بىر باغاقچىنى بايقايدۇ. چۈشتىن كېيىنگە قەدەر، پېڭ جيامۇنىڭ سايىسىمۇ كۆرۈنمىگەن. ئەتىسى سەھەردە، ئىلمىي تەكشۈرۈش ئەترىتى: 6 ـ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى چۈشتىن بۇرۇن، پېڭ جيامۇ ئۆزى يالغۇز سۇ ئىزدىگىلى سىرتقا چىقىپ كېتىپ، بەختكە قارشى يوقاپ كەتتى! دەپ دوكلات قىلغان. ئارقىدىن قانات يايدۇرۇلغان تۆت قېتىملىق كەڭ كۆلەملىك ئالا قويماي ئىزدەشتىنمۇ ھېچقانداق نەتىجە چىقمىغان.

پېڭ جيامۇ دۆلىتىمىزنىڭ ئىلمىي تەكشۈرۈش ئىشلىرى ئۈچۈن ئۆز ھاياتىنى تەقدىم قىلىپ، لوپنۇردىكى مەڭگۈلۈك ئابىدىگە ئايلاندى. مەملىكەت بويىچە «پېڭ جيامۇ»نىڭ نامى بىلەن ئاتالغان بىردىنبىر خاتىرە ئوتتۇرا مەكتەپ بولۇش سۈپىتى بىلەن، گۇاڭجوۇ پېڭ جيامۇ خاتىرە ئوتتۇرا مەكتىپى «ھەربىر ئوقۇغۇچىغا مۇۋەپپەقىيەتنى ھېس قىلدۇرۇپ، يول ياساش روھى بىلەن ئىمكانىيەتلىك سىجىل تەرەققىي قىلدىغان ھازىرقى زامان كىشىلىرىنى يېتىشتۈرۈش»نى مەكتەپ باشقۇرۇش ئىدىيەسى قىلىش ئارقىلىق، جەمئىيەتكە ئۈزلۈكسىز يېڭى كىشىلەرنى تەربىيەلەپ بېرىۋاتىدۇ.

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 ـ نومۇر. ئېلان باشقارمىسى: 5850783، تارقىتىش مەركىزى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028. پوچتا نومۇرى: 830051. گېزىتنىڭ يىللىق باھاسى: 336 يۈەن، ئايلىق باھاسى: 28 يۈەن، پارچە باھاسى: بىر يۈەن (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى: 102)